

BILJEŠKE *

* U Splitskom dnevniku "Novo Doba" (VI. 94.) iznio je g. Branislav Radica neka svoja zapažanja o tamošnjem tzv. Narodnom Muzeju, za koji s potpunim pravom ističe, da ne bi smio više ostati u sferi Obrtne škole. Radi se zapravo o etnografskom materijalu iz sabiračkog kabineta te škole. Uopće u Dalmaciji postoji akutno i otvoreno muzejsko pitanje, a naročito u Splitu. U drugu ruku s tradicionalnom jednostranošću prejakih favoriziranja i isticanja za uspomene samo rimske i romanske Dalmacije, kako je moglo goditi kulturnoj politici bivšeg "trojnog saveza" moraće naša narodna država da odlučno prekine (i ako je u ovo pet godina pokazala fatalno neshvatanje) uperivši svoju pomoć *hrvatskim* narodnim starinama i *slovenskoj živoj starini* za područje etnografsko. Trebalo bi dakle iz tih amaterur-skih prilika izvesti osnovu za organiziranje naučno solidnog jednog etnografskog muzeja, pa odlučiti deplasirano svrstavanje objekata savremene likovne umjetnosti nuz folklorska materijalija, ili napokon organizirati i u Splitu autonomne odjele jednoga Narodnoga Muzeja po tipu zagrebačkom tako, da bi i u posabrane moderne slike i kipovi našli svoje odijeljeno svrsi shodno mjesto. G. Radica u pomenutom članku uvažava iz toga sadašnjeg kabineta splitske Obrtne škole napose one predmete, koje se može iskoristiti i u svrhe modernog umjetničkog obrta, a žali se na "gusarsko djelovanje raznih kulturtreg-era i eksponenata tuđinskih muzeja, koji su dolazili k nama "barbari-ma" često samo zbog toga, da raznesu naše umjetničko, narodno blago. Poznato je, da se još i danas najbogatija zbirka dalmatinskih umjetnina nalazi u Londonu..." Autor onda nastavlja teoretski sasvim ispravno, kada veli: "Karakteristično je kod veziva i tkiva, da često isti oblici imaju različite boje. To je znak individualnosti vezilja i tkalaca (dakle još jedan plus na umjetničku stranu), jer boje nisu samo estetska potreba nego i odraz duševne dispozicije. Na primjer, pregače i košulje mlade nevjeste imaju drukčije tonove od pregača i košulje udovice. U zbirci (splitske Obrtne škole) ima nekoliko svilenih egzemplara sa dekoracijama, koje imitiraju forme različitih domaćih životinja.

* Pretiskano iz Matasović, Josip: *Bilješke*, Narodna starina 4, Zagreb, 1923, str. 95

To su najstariji oblici ornamentike. Novija ornamentika upotrebljava obično geometrijske oblike... Stari majstori znali su dekoracije adaptirati materijalu. Svaki ornament nije za svaku materiju... Stari majstori izvađahu odlično te primjene.

Tako n. pr. u ovom muzeju nalazi se nekoliko krasnih zlatnih filigramskih nakita, na kojima su uspješno primjenjene dekoracije ondašnjih istovremenih čipaka. Mnogi današnji majstori to ne znaju. Zato se n. pr. onako neukusno doimlju brojne dućanske drvene table obojene dekoracijama narodnog veziva..."